

## VII. НАЦИОНАЛНИ СМЕТКИ

Информацията в раздела е разработена в съответствие с международно възприетите методологически принципи на документите „Система на националните сметки, 1993“ (СНС '93) - съвместно издание на ООН, ОИСР, Евростат, МВФ и Световната банка, и „Европейската система за сметки, 1995“ (ЕСС '95) - издание на Евростат. Данните в таблиците обобщават структурните елементи на brutния вътрешен продукт (БВП) в процеса на производство на стоки и услуги, в процеса на крайното му използване и в процеса на формиране на дохода. За 1998, 1999 и 2000 г. показателите са изчислени въз основа на предварителна информация. В табл. 1 са представени основни макроикономически показатели, характеризиращи развитието на икономиката през периода 1991 - 2000 година.

Производственият метод показва приноса на отраслите и секторите на икономиката при създаването на БВП чрез реализираната от тях добавена стойност. Брутната добавена стойност се изчислява като балансираща позиция от произведената брутна продукция и изразходваните в процеса на производството суровини, материали и външни услуги - междинното потребление. Според предназначението си брутната продукция се състои от пазарна продукция, продукция за собствено крайно използване и друга непазарна продукция. Брутната продукция и съответно брутната добавена стойност са оценени по базисни цени, които не включват нето данъците върху продуктите. Междинното потребление е остойностено по цени на купувач.

При изчисляването на БВП по производствения метод се прилага следната методологическа връзка:

- + Брутна добавена стойност: общо за икономиката (по базисни цени)
- + Корективи
- = БВП по пазарни цени.

Позицията „Корективи“ обхваща: косвено измерените услуги на финансовите посредници; нето данъци върху продуктите (след 1994 г. само акцизи); данък добавена стойност и митата върху вноса.

В табл. 2 и 3 са посочени данни по икономически сектори и по форма на собственост на стопанските единици. В табл. 4, 5 и 6 данните са групирани както по икономически сектори, така и според отрасловата принадлежност и формата на собственост на стопанските единици. От 1997 г.

в НСИ се използва нова отраслова класификация (НОК), хармонизирана с действащите международни стандарти. Класификационните различия определят и част от структурните промени в създадената добавена стойност за периода 1995 - 2000 година. За да се даде представа за размера на тези различия, в табл. 2. „Брутна добавена стойност по икономически сектори“ данните за 1996 г. са представени според старата и новата класификационна структура на отраслите (КОНС '86 и НОК). Основните класификационни промени са следните:

- В селското стопанство като вторична нехарактерна дейност е включена некорпориранията активност на домакинствата, свързана с домашната преработка на собствено произведени селскостопански продукти, която до 1996 г. бе третирана като самостоятелна активност в рамките на индустриалния икономически сектор.

- В горското стопанство се включва дърводобивът като основна стопанска дейност. До 1996 г. той бе част от промишления отрасъл „Дърводобив и дървопреработка, вкл. производство на мебели“.

- В отраслите на индустрията се добавят дейностите на издателствата, редакциите и тиражирането на издателска и звукозаписна продукция - дейности, включвани преди в сектора на услугите.

- В транспорта се включва туроператорската дейност, която до 1996 г. бе част от сектора на услугите.

- В търговията се добавят дейностите по ремонта на автомобили и битова техника за населението (досега отчитани в съответните отрасли на промишлеността).

С прилагането на новите отраслови класификации се промени и подходът за третиране на кооперациите по отношение на тяхната форма на собственост, като от 1996 г. те са част от стопанските единици в частния сектор.

Структурата и физическото изменение на елементите на крайно използвания БВП са представени в табл. 7. „БВП по компоненти на крайното използване“. Крайно използваният БВП е структуриран в следните категории: индивидуално и колективно крайно потребление на стоки и услуги, бруто образуване на основен капитал, физическо изменение на запасите, външнотърговско салдо на стоки и услуги.